SODBA SODIŠČA (veliki senat)

z dne 1. marca 2005*

V zadevi C-281/02,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi Protokola z dne 3. junija 1971 glede razlage Sodišča Konvencije z dne 27. septembra 1968 o sodni pristojnosti in izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah, naslovljen na Sodišče z odločbo Court of Appeal (England and Wales) Civil Division (Združeno kraljestvo) z dne 5. julija 2002, ki je prispela na Sodišče 31. julija 2002, v postopku

Andrew Owusu

proti

N. B. Jacksonu, ki posluje pod trgovskim imenom „Villa Holidays Bal-Inn Villas“,

Mammee Bay Resorts Ltd,

Mammee Bay Club Ltd,

* Jezik postopka: angleščina.

The Enchanted Garden Resorts & Spa Ltd,

Consulting Services Ltd,

Town & Country Resorts Ltd,

SODIŠČE (veliki senat),

v sestavi P. Jann, predsednik prvega senata, ki opravlja položaj predsednika, C. W. A. Timmermans in A. Rosas, predsednika senatov, C. Gulmann, J.-P. Puissochet in R. Schintgen (poročevalec), sodniki, N. Colneric, sodnica, S. von Bahr in J. N. Cunha Rodrigues, sodnika,

generalni pravobranilec: P. Léger,
sodna tajnica: L. Hewlett, glavna administratorka,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 4. maja 2004,

na podlagi pisnih stališč, ki so jih predložili:

— za A. Owusuja R. Plender, QC, in P. Mead, barrister,

— za N. B. Jacksona B. Doherty in C. Thomann, solicitors,

— za Mammee Bay Club Ltd, The Enchanted Garden Resorts & Spa Ltd in Town & Country Resorts Ltd P. Sherrington, S. Armstrong in L. Lamb, solicitors,

— za vlado Združenega kraljestva K. Manji, zastopnik, skupaj z D. Lloyd-Jonesom, QC,

— za nemško vlado R. Wagner, zastopnik,

— za Komisijo Evropskih skupnosti A.-M. Rouchaud-Joët in M. Wilderspin, zastopnika,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 14. decembra 2004

izreka naslednjo

Sodbo

1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe temelji na razlagi člena 2 Konvencije z dne 27. septembra 1968 o sodni pristojnosti in izvrševanju odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (UL 1972 L 299, str. 32), kot je bila spremenjena s Konvencijo z dne 9. oktobra 1978 o pristopu Kraljevine Danske, Irske ter Združenega kraljestva Velika Britanija in Severna Irska (UL L 304, str. 1 in – spremenjeno besedilo – str. 77), s Konvencijo z dne 25. oktobra 1982 o pristopu Helenske republike

(UL L 388, str. 1) in s Konvencijo z dne 26. maja 1989 o pristopu Kraljevine Španije in Portugalske republike (UL L 285, str. 1, v nadaljevanju: Bruseljska konvencija).

2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med A. Owusujem in N. B. Jacksonom, ki posluje pod trgovskim imenom „Villa Holidays Bal-Inn Villas", in več družbami, ustanovljenimi v skladu z jamajškim pravom, zaradi nenadne telesne poškodbe, ki jo je A. Owusu utrpel na Jamajki.

Pravni okvir

Bruseljska konvencija

3 Iz preambule izhaja, da je cilj Bruseljske konvencije poenostaviti vzajemno priznavanje in izvrševanje sodnih odločb v skladu s členom 293 ES in okrepiti sodno varstvo oseb v Skupnosti, ki so v njej nastanjene. Preambula določa tudi to, da je zato pomembno določiti pristojnost sodišč držav pogodbenic v mednarodnem pravnem redu.

4 Določbe o pristojnosti so zajete v naslovu II Bruseljske konvencije. Člen 2 te konvencije določa:

„Ob upoštevanju določb te konvencije so osebe s stalnim prebivališčem v državi pogodbenici, ne glede na njihovo državljanstvo, tožene pred sodišči te države pogodbenice.

Za osebe, ki niso državljani države, kjer imajo stalno prebivališče, se uporabljajo pravila o pristojnosti, ki veljajo za državljane te države."

5 Člen 5, točki 1 in 3, navedene konvencije določa, da je lahko toženec v zadevah v zvezi s pogodbenimi razmerji tožen v drugi državi pogodbenici pred sodiščem v kraju, kjer je obveznost bila ali bi morala biti izpolnjena, in v zadevah v zvezi z delikti ali kvazidelikti pred sodiščem v kraju, kjer je nastal škodni dogodek.

6 Sicer pa želi Bruseljska konvencija preprečiti nasprotujoče si odločbe. Tako člen 21 Konvencije, ki se nanaša na litispendenco, določa:

„Če pred sodišči različnih držav članic potekajo postopki z istim zahtevkom med istima strankama, vsa sodišča razen tistega, ki je prvo začelo postopek, po uradni dolžnosti prekinejo svoje postopke, vse dokler se ne ugotovi pristojnost sodišča, ki je prvo začelo postopek.

Ko se ugotovi pristojnost sodišča, ki je prvo začelo postopek, se vsa sodišča razen tistega, ki je prvo začelo postopek, izrečejo za nepristojna v korist tega sodišča."

7 Člen 22 te konvencije določa:

„Če tečejo sorodne pravde pred sodišči različnih držav pogodbenic in tečejo na prvi stopnji, lahko vsa sodišča, razen tistega, ki je prvo začelo postopek, prekinejo postopek.

To sodišče se lahko na zahtevo ene od strank izreče za nepristojno, če je sodišče, ki je prvo začelo postopek, pristojno za odločanje v zadevnih postopkih in če zakon dovoljuje združitev pravd.

Za namene tega člena se šteje, da so pravde sorodne, če so tako tesno povezane med seboj, da se zdita njihova skupna obravnava in odločanje o njih smiselni, da bi se s tem izognili nevarnosti nezdružljivih sodnih odločb, ki bi izhajale iz ločenih postopkov."

Nacionalno pravo

8 Ob uporabi ugovora neustreznega sodišča (*forum non conveniens*), kot ga pozna angleško pravo, lahko nacionalno sodišče zavrne pristojnost z obrazložitvijo, da bi lahko bilo drugo pristojno sodišče s sedežem v drugi državi objektivno ustreznejši forum za odločanje o sporu, torej da bi lahko primerno razsodilo v sporu glede na interese vseh strank in na cilje pravičnosti (sodba House of Lords iz leta 1986 v zadevi Spiliada Maritime Corporation proti Cansulex Ltd, 1987, AC 460, zlasti na str. 476).

9 Angleško sodišče, ki na podlagi ugovora *forum non conveniens* zavrne pristojnost, prekine odločanje na način, da se lahko začasno prekinjeni postopek nadaljuje, če bi se izkazalo predvsem to, da sodišče v tujini ni pristojno za odločanje o sporu, ali če predlagatelj ne bi imel dostopa do učinkovitega pravnega varstva pred tem sodiščem.

Postopek v glavni stvari in vprašanji za predhodno odločanje

10 Dne 10. oktobra 1997 je bil A. Owusu, britanski državljan s stalnim prebivališčem v Združenem kraljestvu, žrtev zelo hude nezgode med dopustovanjem na Jamajki. Med potapljanjem v morju je na kraju, kjer mu je voda segala do višine trebuha, zadel ob potopljeno plast peska in si pri tem zlomil peto vratno vretence, zaradi česar je postal tetraplegik.

11 Po nezgodi je A. Owusu v Združenem kraljestvu proti N. B. Jacksonu, prav tako s stalnim prebivališčem v tej državi, vložil tožbo na podlagi pogodbene odgovornosti. A. Owusu je od njega najel počitniško vilo v Mammee Bayu (na Jamajki). Po trditvah A. Owusuja naj bi pogodba, ki je določila, da ima dostop do zasebne plaže, implicitno določala tudi to, da naj bi bila plaža primerno varna in brez skritih nevarnosti.

12 A. Owusu je v Združenem kraljestvu vložil tudi tožbo na podlagi kvazideliktne odgovornosti zoper več jamajških družb, in sicer zoper Mammee Bay Club LTD (v nadaljevanju: tretja tožena stranka v postopku v glavni stvari), lastnika, ki uporablja plažo Mammee Bay in ki je tožeči stranki v postopku v glavni stvari omogočil brezplačen dostop do te plaže, The Enchanted Garden Resorts & Spa Ltd (v nadaljevanju: četrta tožena stranka v postopku v glavni stvari), ki ima počitniško središče v bližini Mammee Bay in katerega gostje so imeli prav tako dovoljenje za dostop do navedene plaže, in zoper Town & Country Resorts Ltd (v nadaljevanju: šesta tožena stranka v postopku v glavni stvari), ki ima velik hotel poleg te plaže in licenco za dostop do navedene plaže pod pogojem, da tam zagotavlja upravljanje, vzdrževanje in nadzor.

13 Iz spisa je razvidno, da je imela neka angleška dopustnica dve leti pred tem podobno nezgodo, zaradi katere je ravno tako postala tetraplegik. Poleg tega se tožba na

podlagi kvazideliktne odgovornosti, vložena zoper jamajške tožence, opira ne le na dejstvo, da naj plavalci ne bi bili opozorjeni na nevarnost potopljenih plasti peska, ampak tudi na dejstvo, da naj ne bi resno vzeli nesreče, ki se je zgodila pred tem.

14 Postopek se je začel s pozivom pred sodišče, ki ga je 6. oktobra 2002 vročilo Sheffield District Registry of the High Court (England & Wales) Civil Division (Združeno kraljestvo). Ta poziv je bil vročen N. B. Jacksonu v Združenem kraljestvu in tožeča stranka v postopku v glavni stvari je 12. decembra 2000 prejela pooblastilo, da pred sodišče pozove še druge tožene stranke na Jamajki. Poziv je bil vročen tretji, četrti in šesti toženi stranki v postopku v glavni stvari, ne pa Mammee Bay Resorts Ltd niti Consulting Services Ltd.

15 N. B. Jackson in tretja, četrta in šesta tožena stranka v postopku v glavni stvari so pred navedenim sodiščem vložili ugovor *forum non conveniens* v zvezi s tožbo, ki je bila vložena proti njim. Svojo zahtevo so utemeljevali z zatrjevanjem, da je spor tesneje povezan z Jamajko in da je sodišče te države pristojni forum, pred katerim se lahko spor reši za vse stranke in najustrezneje najpravičneje.

16 S sklepom z dne 16. oktobra 2001 je sodnik, ki je odločal kot Deputy High Court Judge v Sheffieldu (Združeno kraljestvo), presodil, da iz sodbe z dne 13. julija 2000 v zadevi Group Josi (C-412/98, Recueil, str. I-5925, točke od 59 do 61) izhaja, da je uporaba pravil o pristojnosti Bruseljske konvencije v sporu načeloma odvisna od vprašanja, ali ima toženec sedež ali stalno prebivališče na ozemlju države pogodbenice, in da se Konvencija uporablja za vsak spor med tožencem s stalnim prebivališčem v državi pogodbenici in tožnikom s stalnim prebivališčem v tretji državi. Pod temi pogoji naj bi bila odločitev Court of Appeal (Združeno kraljestvo) iz leta 1992 *In re* Harrods (Buenos Aires) Ltd (1992 Ch 72), ki je angleškim sodiščem

dopustila možnost, da ob uporabi ugovora *forum non conveniens* zavrnejo izvrševanje pristojnosti, ki jo imajo na podlagi člena 2 Bruseljske konvencije, napačna.

17 Sodnik, ki je odločal kot Deputy High Court Judge, je, ker je presodil, da sam za razjasnitev te točke Sodišču ne more postaviti vprašanja za predhodno odločanje v skladu s členom 2 Protokola z dne 3. junija 1971, v smislu načel, izpostavljenih v zgoraj navedeni sodbi Group Josi, menil, da ne bi mogel prekiniti postopka, glede na to, da ima N. B. Jackson stalno prebivališče v državi pogodbenici.

18 Kljub naveznim okoliščinam, ki bi jih imela tožba zoper druge tožene stranke z Jamajke, je isti sodnik menil, da niti v zvezi z njimi ne more prekiniti postopka, kolikor bi Bruseljska konvencija nasprotovala prekinitvi postopka v okviru tožbe zoper N. B. Jacksona. Dejansko bi v nasprotnem primeru obstajalo tveganje, da bi različni sodišči dveh držav, ki bi sodili o istih dejstvih, na podlagi enakih ali podobnih dokazov sklenili različno. Sodnik na prvi stopnji je torej sklenil, da je država, kjer je primerni forum za odločanje o sporu, Združeno kraljestvo in ne Jamajka, in zavrnil ugovor nepristojnosti.

19 N. B. Jackson in tretja, četrta in šesta tožena stranka so vložili pritožbo zoper ta sklep. Court of Appeal (England & Wales) Civil Division meni, da so v tem primeru za odločanje o sporu pristojna sodišča države pogodbenice in sodišča tretje države. Če bi bilo treba člen 2 Bruseljske konvencije uporabiti tudi v tem kontekstu, bi moral biti N. B. Jackson tožen v Združenem kraljestvu pred sodiščem njegovega stalnega prebivališča, tožeča stranka v postopku v glavni stvari pa ga na podlagi člena 5, točka 3, Bruseljske konvencije ne bi mogla tožiti na Jamajki, kjer je nastala škoda, če ta država ni druga država pogodbenica. Ker v tem smislu v navedeni konvenciji ni izrecno določena izjema, ne bi bilo dovoljeno določiti izjeme od pravila iz člena 2

Bruseljske konvencije. Po mnenju predložitvenega sodišča vprašanje uporabe ugovora *forum non conveniens* v korist sodišč tretje države, četudi ima eden od tožencev stalno prebivališče v državi pogodbenici, ni bilo še nikoli predmet sodbe Sodišča.

20 V tem pogledu je uporaba člena 2 Bruseljske konvencije po mnenju tožeče stranke v postopku v glavni stvari obvezna v tem smislu, da angleško sodišče ne bi moglo prekiniti postopka v Združenem kraljestvu zoper toženca s stalnim prebivališčem v tej državi, tudi če bi navedeno sodišče menilo, da je neko drugo sodišče v tretji državi ustreznejše.

21 Predložitveno sodišče meni, da bi lahko menilo tako, če bi se izkazalo za pravilno, zelo pomembne posledice za določene druge primere, ki se nanašajo na izključne pristojnosti oziroma na litispendenco. Dodaja, da bi sodba, izrečena v Angliji, ki bi obravnavala spor in ki naj bi se izvršila na Jamajki, predvsem z vidika jamajških tožencev zadela ob nekatera veljavna pravila v tej državi na področju priznavanja in izvrševanja tujih sodb.

22 Glede na te okoliščine je Court of Appeal (England & Wales) Civil Division prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ti vprašanji:

„1. Ali Bruseljska konvencija [...], če tožnik trdi, da pristojnost temelji na členu 2, nasprotuje temu, da sodišče posamezne države pogodbenice na podlagi svojega

nacionalnega prava zavrne pristojnost za odločanje o tožbi zoper določeno osebo v tej državi v korist sodišč tretje države:

a) če se ne postavi vprašanje pristojnosti sodišča druge države pogodbenice Bruseljske konvencije;

b) če v sporu ni nobenih drugih naveznih okoliščin na drugo državo pogodbenico?

2. Če je odgovor na prvo vprašanje pod a) ali b) pritrdilen, ali Bruseljska konvencija nasprotuje taki zavrnitvi pristojnosti v vseh okoliščinah ali le v določenih okoliščinah in, glede na okoliščine primera, v katerih?"

Vprašanji za predhodno odločanje

Prvo vprašanje

23 Da bi odgovorili na prvo vprašanje, je treba najprej ugotoviti, ali se člen 2 Bruseljske konvencije uporablja v primeru, kot je ta v postopku v glavni stvari, torej takrat, ko imata tožeča stranka in ena izmed toženih strank stalno prebivališče v isti državi pogodbenici, in ko so v sporu med njimi pred sodiščem te države določene navezne okoliščine s tretjo državo, ki ni druga država pogodbenica. Samo ob pritrdilnem odgovoru se v okoliščinah postopka v glavni stvari postavlja vprašanje, ali Bruseljska konvencija nasprotuje temu, da sodišče države pogodbenice uporabi ugovor *forum non conveniens* v primeru, ko bi mu člen 2 navedene konvencije zato, ker ima tožena stranka v tej državi stalno prebivališče, dopuščal, da utemelji svojo pristojnost.

Uporaba člena 2 Bruseljske konvencije

24 V besedilu člena 2 Bruseljske konvencije nič ne nakazuje, da je uporaba splošnega pravila o pristojnosti, določena s tem členom na podlagi stalnega prebivališča tožene stranke na ozemlju države pogodbenice, pogojena z obstojem pravnega razmerja, ki vključuje več držav pogodbenic.

25 Uporaba pravil o pristojnosti iz Bruseljske konvencije, kot izhaja iz poročila o navedeni konvenciji, ki ga je predstavil P. Jenard (UL 1979 C 59, str. 1, 8), nedvomno zahteva obstoj tujega elementa.

26 Vendar ni nujno, da mednarodni značaj zadevnega pravnega razmerja za potrebe uporabe člena 2 Bruseljske konvencije izhaja iz vpletenosti več držav pogodbenic, bodisi zaradi temelja spora ali stalnega prebivališča strank v sporu. Zadevno pravno razmerje bi lahko zaradi vpletenosti države pogodbenice in tretje države na primer zato, ker bi imeli tožena in tožeča stranka stalno prebivališče v prvi državi, sporna dejstva pa bi bila omejena na drugo državo, prav tako dobilo mednarodno naravo. Dejansko je položaj tak, da v državi pogodbenici, kot je v postopku v glavni svari, sproži vprašanja v zvezi z določitvijo pristojnosti sodišč v mednarodnem pravnem redu, kar je, kot sledi iz tretje uvodne izjave preambule, eden od ciljev Bruseljske konvencije.

27 Sodišče je tako že razlagalo pravila o pristojnosti, določena z Bruseljsko konvencijo v primerih, ko je imela tožeča stranka stalno prebivališče ali sedež v tretji državi,

tožena stranka pa stalno prebivališče na ozemlju države pogodbenice (glej sodbe z dne 25. julija 1991 v zadevi Rich, C-190/89, Recueil, str. I-3855; z dne 6. decembra 1994 v zadevi Tatry, C-406/92, Recueil, str. I-5439, in z dne 13. julija 2000 v zadevi Group Josi, C-412/98, Recueil, str. I-5925, točka 60).

28 Sicer pa je mogoče pravila Bruseljske konvencije s področja izključne pristojnosti oziroma izrecnega dogovora o pristojnosti ravno tako uporabiti za pravna razmerja, ki vključujejo samo eno državo pogodbenico in eno ali več tretjih držav. To velja v zvezi s členom 16 Bruseljske konvencije v primeru spora s področja stvarnih pravic na nepremičninah ali najema nepremičnin med osebami s stalnim prebivališčem v državi nepogodbenici v zvezi z nepremičnino v državi pogodbenici in v zvezi s členom 17 Bruseljske konvencije, če bi dogovor o sodni pristojnosti zavezoval najmanj eno stranko s stalnim prebivališčem v državi nepogodbenici, ki bi izbrala sodišče v državi pogodbenici.

29 Enako imajo lahko, če drži, kot je poudaril generalni pravobranilec v točkah od 142 do 152 sklepnih predlogov, da se pravila Bruseljske konvencije na področju litispendence in sorodnih pravd oziroma priznavanja in izvrševanja, tako kot jasno izhaja iz njihovega besedila, uporabijo za razmerja med različnimi državami pogodbenicami, če gre bodisi za postopke, ki potekajo pred sodišči različnih držav pogodbenic, bodisi za odločbe, ki jih sprejmejo sodišča države pogodbenice z namenom njihove pripoznave in njihovega izvrševanja v drugi državi pogodbenici, spori, ki se nanašajo na postopke ali zadevne odločbe, mednarodni značaj, in se je zato, ker zajemajo državo pogodbenico in tretjo državo, mogoče sklicevati na splošno pravilo o pristojnosti iz člena 2 Bruseljske konvencije.

30 Tožene stranke v postopku v glavni stvari in vlada Združenega kraljestva so se proti trditvi, da se člen 2 uporablja za pravni položaj, ki vključuje eno samo državo pogodbenico in eno ali več držav nepogodbenic, sklicevale na načelo relativnega učinka pogodb, to je, da Bruseljska konvencija državam, ki se ne strinjajo, da jih zavezuje, ne more naložiti nobene obveznosti.

31 S tega vidika je dovolj ugotoviti, da določitev sodišča ene države pogodbenice kot pristojnega sodišča na podlagi stalnega prebivališča tožene stranke na ozemlju te države, čeprav gre za spor, ki je zaradi predmeta spora ali tožnikovega stalnega prebivališča vsaj delno povezan s tretjo državo, ni taka, da bi lahko naložila obveznost tej zadnji državi.

32 N. B. Jackson in vlada Združenega kraljestva sta zato, da bi upravičila uporabo člena 2 Bruseljske konvencije izključno v sporih, ki se navezujejo na več držav pogodbenic, prav tako poudarila, da naj bi bil temeljni namen te konvencije zagotoviti prosti pretok sodb med državami pogodbenicami.

33 S tega vidika je res, da je namen člena 220, četrta alinea, Pogodbe ES (po spremembi postal člen 293 ES, četrta alinea), na podlagi katerega so države članice sklenile Bruseljsko konvencijo, poenostaviti delovanje skupnega trga s sprejetjem pravil o pristojnosti za spore, ki se nanj nanašajo, in v največji možni meri odstraniti težave, povezane s priznanjem in izvrševanjem sodb v državah pogodbenicah (sodba z dne 10. februarja 1994 v zadevi Mund & Fester, C-398/92, Recueil, str. I-467, točka 11). Glede na dejstva Bruseljska konvencija gotovo prispeva k nemotenemu delovanju notranjega trga.

34 Vendar enotna pravila o pristojnosti, vsebovana v Bruseljski konvenciji, niso namenjena samo uporabi v položajih, ki imajo učinkovito in zadostno povezavo z delovanjem notranjega trga in ki po definiciji vključujejo več držav članic. Glede tega je dovolj ugotoviti, da je namen poenotenja pravil o koliziji pristojnosti in pravil s področja priznavanja in izvrševanja sodnih odločb za spore s tujim elementom z Bruseljsko konvencijo zagotovo odstranitev ovir pri delovanju notranjega trga, ki lahko izhajajo iz neenotnosti nacionalnih zakonodaj na tem področju (glede

usklajevalnih direktiv, ki temeljijo na členu 95 ES, namenjenih izboljšanju razmer za vzpostavitev in delovanje notranjega trga glej po analogiji sodbo z dne 20. marca 2003 v združenih zadevah Österreichischer Rundfunk in drugi, C-465/00, C-138/01 in C-139/01, Recueil, str. I-4989, točki 41 in 42).

35 Iz zgoraj navedenega izhaja, da se člen 2 Bruseljske konvencije uporablja v primeru, kot je ta v postopku v glavni stvari, ki zajema razmerja med sodišči ene države pogodbenice in sodišči države nepogodbenice, ne pa razmerij med sodišči več držav pogodbenic.

36 Torej je treba preučiti vprašanje, ali v takem položaju Bruseljska konvencija nasprotuje temu, da sodišče države pogodbenice z uporabo ugovora *forum non conveniens* zavrne pristojnost, ki jo ima na podlagi člena 2 navedene konvencije.

Skladnost ugovora *forum non conveniens* z Bruseljsko konvencijo

37 Najprej je treba ugotoviti, da je člen 2 Bruseljske konvencije obvezujoč, in kot izhaja iz samega besedila, ne dopušča odstopanj od načela, ki ga določa, razen v primerih, izrecno predvidenih z navedeno konvencijo (o obvezni naravi sistema pristojnosti, določenega z Bruseljsko konvencijo, glej sodbi z dne 9. decembra 2003 v zadevi Gasser, C-116/02, Recueil, str. I-14693, točka 27, in z dne 27. aprila 2004 v zadevi Turner, C-159/02, Recueil, str. I-3565, točka 24). Avtorji Bruseljske konvencije nedvomno niso predvideli izjeme, ki bi izhajala iz teorije o *forum non conveniens*,

čeprav se je o tem vprašanju razpravljalo med oblikovanjem besedila Konvencije 9. oktobra 1978 v zvezi s pristopom Danske, Irske in Združenega kraljestva, tako kot izhaja iz poročila o navedeni konvenciji, ki ga je predstavil g. Schlosser (UL 1979 C 59, str. 71, točki 77 in 78).

38 Spoštovanje načela pravne varnosti, ki je eden od ciljev Bruseljske konvencije (glej predvsem sodbi z dne 28. septembra 1999 v zadevi GIE Groupe Concorde in drugi, C-440/97, Recueil, str. I-6307, točka 23, in z dne 19. februarja 2002 v zadevi Besix, C-256/00, Recueil, str. I-1699, točka 24), ne bi bilo v celoti zagotovljeno, če bi morali na podlagi navedene konvencije pristojnemu sodišču dovoliti, da uporabi ugovor *forum non conveniens*.

39 Dejansko želi Bruseljska konvencija, tako kot sledi iz besedila njene preambule, v Skupnosti okrepiti pravno varstvo oseb, ki so tu stalno naseljene, tako da določa skupna pravila o pristojnosti, s katerimi je mogoče zagotoviti določeno gotovost pri delitvi pristojnosti med različna nacionalna sodišča, ki bi lahko odločala o določenem sporu (zgoraj navedena sodba Besix, točka 25).

40 Tako je Sodišče že presodilo, da načelo pravne varnosti zahteva predvsem to, da se pravila o pristojnosti, ki odstopajo od splošnih pravil, določenih v členu 2 Bruseljske konvencije, razlagajo na način, ki razumno skrbni toženi stranki omogoča, da primerno predvidi, pred katerim sodiščem, ki ni sodišče njenega stalnega prebivališča, je lahko tožena (zgoraj navedeni sodbi GIE Groupe Concorde in drugi, točka 24, in Besix, točka 26).

41 Zato je uporaba teorije *forum non conveniens*, ki pušča širok prostor proste presoje sodečemu sodniku, kar zadeva vprašanje, ali bi bilo neko tuje sodišče primernejše za

obravnavanje temelja nekega spora, taka, da lahko ogrozi predvidljivost pravil o pristojnosti, določenih z Bruseljsko konvencijo, zlasti tisto iz člena 2, in posledično tudi načelo pravne varnosti, na katerem ta konvencija temelji.

42 Prav tako bi bilo ogroženo pravno varstvo oseb s stalnim prebivališčem v Skupnosti. Po eni strani tožena stranka, ki se po navadi dejansko lažje brani pred sodišči, kjer ima stalno prebivališče, v okoliščinah, kot so te v postopku v glavni stvari, ne bi mogla razumno predvideti, pred katerim drugim sodiščem bi lahko bila tožena. Po drugi strani mora, če je vložen ugovor, da je tuje sodišče ustreznejše za obravnavanje spora, tožeča stranka dokazati, da ne bo mogla dobiti pravnega varstva pred zadevnim tujim sodiščem, oziroma če sodišče, ki odloča o sporu, ugovoru ugodi, da to sodišče navsezadnje ni pristojno za odločanje o sporu ali da tožeča stranka dejansko nima dostopa do učinkovitega pravnega varstva pred navedenim sodiščem, neodvisno od stroškov, ki nastanejo z vložitvijo nove tožbe pred sodiščem druge države in od podaljšanja postopka.

43 Še več, dopustnost ugovora *forum non conveniens* v okviru Bruseljske konvencije bi lahko ogrozila enotno uporabo pravil o pristojnosti, ki jih vsebuje, kolikor ta ugovor priznava samo omejeno število držav pogodbenic, medtem ko je cilj Bruseljske konvencije ravno v tem, da se določijo skupna pravila za izključitev odstopajočih nacionalnih pravil.

44 Tožene stranke v postopku v glavni stvari poudarjajo negativne praktične posledice, ki bi za angleška sodišča v tem primeru nastale z obveznostjo, da sodijo o temelju spora, predvsem glede stroškov postopka, možnosti povračila stroškov v Angliji ob

zavrnitvi tožbe tožeče stranke, logističnih težav, povezanih z zemljepisno oddaljenostjo, potrebne presoje temelja spora po jamajških merilih, možnosti izvršitve zamudne sodbe na Jamajki in nemožnosti vlaganja nasprotnih tožb proti drugim tožencem.

45 S tega vidika je, ne glede na to, ali te težave v resnici obstajajo, dovolj ugotoviti, da taki pomisleki, ki jih je mogoče natančno upoštevati pri uporabi ugovora *forum non conveniens*, niso taki, da bi lahko zaradi zgoraj naštetih razlogov vzbudili dvom o obvezni naravi temeljnega pravila o pristojnosti iz člena 2 Bruseljske konvencije.

46 Upoštevaje vse zgoraj navedene ugotovitve je treba na prvo vprašanje odgovoriti, da Bruseljska konvencija nasprotuje temu, da bi sodišče države pogodbenice zavrnilo pristojnost, ki jo ima na podlagi člena 2 navedene konvencije, z obrazložitvijo, da bi bilo sodišče države nepogodbenice ustreznejše za odločanje o predmetnem sporu, čeprav se ne postavlja vprašanje pristojnosti sodišča druge države pogodbenice oziroma ta spor nima nobene druge navezne okoliščine z drugo državo pogodbenico.

Drugo vprašanje

47 Z drugim vprašanjem predložitveno sodišče sprašuje, ali bi bila v primeru, če bi Sodišče presodilo, da Bruseljska konvencija nasprotuje uporabi ugovora *forum non conveniens*, taka presoja nujna v vseh ali samo v določenih okoliščinah.

48 Iz predložitvene odločbe in iz stališč toženih strank v postopku v glavni stvari in vlade Združenega kraljestva izhaja, da je bilo drugo vprašanje postavljeno za primer, ko bi obstajala litispendenca ali sorodne pravde s postopkom, ki bi potekal pred sodiščem države nepogodbenice, konvencija, ki določa pristojnost v prid takega sodišča oziroma navezna okoliščina s tako državo, kot so države, naštete v členu 16 Bruseljske konvencije.

49 Postopek, ki ga določa člen 234 ES, je orodje za sodelovanje med Sodiščem in nacionalnimi sodišči, ki prvemu omogoča, da drugim ponuja razlago prava Skupnosti, potrebno za rešitve sporov, o katerih odločajo (glej predvsem sodbe z dne 8. novembra 1990 v zadevi Gmurzynska-Bscher, C-231/89, Recueil, str. I-4003, točka 18; z dne 12. marca 1998 v zadevi Djabali, C-314/96, Recueil, str. I-1149, točka 17, in z dne 21. januarja 2003 v zadevi Bacardi-Martini in Cellier des Dauphins, C-318/00, Recueil, str. I-905, točka 41).

50 Predložitvene odločbe ne utemeljuje izdajanje posvetovalnih mnenj o splošnih in hipotetičnih vprašanjih, pač pa njena neogibna potrebnost za učinkovito rešitev spora (glej v tem smislu zgoraj navedeni sodbi Djabali, točka 19, in Bacardi-Martini in Cellier des Dauphins, točka 42, ter sodbo z dne 25. marca 2004 v združenih zadevah Azienda Agricola Ettore Ribaldi in drugi, od C-480/00 do C-482/00, C-484/00, od C-489/00 do C-491/00 in od C-497/00 do C-499/00, Recueil, str. I-2943, točka 72).

51 V tem primeru je gotovo, da dejanski primeri, navedeni v točki 48 te sodbe, niso tisti iz postopka v glavni stvari.

52 Zato na drugo vprašanje ni treba odgovoriti.

Stroški

53 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (veliki senat) razsodilo:

Konvencija z dne 27. septembra 1968 o pristojnosti in izvrševanju sodb v civilnih in gospodarskih zadevah, kot je bila spremenjena s Konvencijo z dne 9. oktobra 1978 o pristopu Kraljevine Danske, Irske in Združenega kraljestva Velika Britanija in Severna Irska, s Konvencijo z dne 25. oktobra 1982 o pristopu Helenske republike in s Konvencijo z dne 26. maja 1989 o pristopu Kraljevine Španije in Portugalske, nasprotuje temu, da sodišče države pogodbenice zavrne pristojnost, ki jo ima na podlagi člena 2 navedene konvencije, z obrazložitvijo, da bi bilo sodišče države nepogodbenice ustreznejši forum za odločanje o predmetnem sporu, čeprav se ne postavlja vprašanje pristojnosti sodišča druge države pogodbenice oziroma ta spor nima nobene druge navezne okoliščine z drugo državo pogodbenico.

Podpisi